

Împliniri și deziderate

Așa cum sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul educației politice și al culturii socialiste „educația socialistă, dezvoltarea culturii revoluționare constituie o problemă de cea mai mare importanță pentru întreaga societate și ea nu poate fi soluționată decât cu participarea activă a maselor populare, a întregului nostru popor”.

Un rol în acțiunea de îndrumare și formare a noilor generații de creatori populari, precum și în ce privește pătrunderea artelor culte în rândurile unor largi categorii de public îl are școala populară de artă, instituție cu atribuții și disponibilități în vasta acțiune politică de democratizare a artei și culturii.

Orientându-se activitatea pe aceste coordonate, Școala populară de artă din Bacău, în ultimii ani, a realizat un proces de extindere, de adevărat mijloc de sale la nevoile și specificul județului, a căutat să răspundă cu promptitudine nevoilor culturale-artistice locale. Cadrele didactice, elevii, absolvenții au participat activ la manifestările organizate pe plan județean, zonal sau republican, la care au obținut premii, distincții, precum și îndreptățite elogi în comentariile presei.

Planul de școlarizare a fost conceput ținându-se cont de specificul zonelor etno-folclorice, de ponderea unor genuri de artă solicitate de actualele cerințe ale mișcării artistice de amatori. Astfel, au fost create condiții optime de organizare și funcționare la sediul școlii a comisiilor metodice pe discipline artistice cuprinzând următoarele clase: canto, pian, vioară, violă, violoncel, contrabas, acordeon, chitară, instrumente de suflat și de percuție, teorie-solfegii, artă și tehnică cinematografică, artă fotografică, dans tematic contemporan, dans popular, artă decorativă, grafică, pictură, scenografie, sculptură decorativă în lemn și în ghips și țesături-cusături.

Așa cum menționăm Școala populară de artă din Bacău și-a adevărat posibilitățile la nevoile reale organizând clase la nivelul întreprinderilor, școlilor, caselor de cultură, ale cluburilor și căminelor culturale. Astfel, la Combinatul de prelucrare lemnului din Bacău s-au organizat cursuri de artă decorativă și design, la Liceul de construcții un curs de sculptură decorativă în lemn și regie-teatru, iar la Combinatul de celuloză și hârtie „Letea” cursuri de regie și actorie-teatru. Este motivat interesul reciproc manifestat de școală și Institutul Pedagogic pentru ca viitoarele cadre didactice să capete o inițiere calificată în domeniul teatrului, dansului tematic contemporan și popular, precum și al muzicii corale. Asemenea clase itinerante funcționează și în cadrul casei de cultură a sindicatelor din municipiul Gh. Gheorghiu-Dej (regie și actorie), la Întreprinderea de Postav Buhuși (regie — brigadă artistică de agitație), la căminele culturale din Lunca (cusături în piele) și Poduri (sculptură decorativă în lemn). Noul an școlar va îmbogăți numărul de clase existente cu aceea care va funcționa la Tescani, în cadrul așezământului de cultură „George Enescu” și va avea ca profil inițierea corală și permanentizarea unei formații virtuozale.

Activitatea de școlarizare se desfășoară la un nivel remarcabil, argumentat și de faptul că printre cadrele didactice permanente ale școlii se află pedagogi cu experiență, unii dintre aceștia cu rezultate impunătoare. Când facem

această afirmație ne gândim, în primul rând la profesorii Ion Ghelu-Destelnică (teatru), Ilie Boca (pictură), Octavian Marc (muzică), Alexandru Huțanu (sculptură decorativă în lemn), Letiția Oprisăan (design) și bineînțeles la energicul animator, director și profesor, Voicu Alexandru care a reușit să imprime în stilul de muncă al școlii un climat de emulație și de exigență profesională.

Paralel cu activitatea de școlarizare au existat vizibile preocupări pentru integrarea școlii în activitatea cultural-artistică a județului Bacău. Astfel, au fost organizate acțiuni metodice cu brigăzile artistice de agitație din comunele Luizi-Călugăra, Buhoci, Glăvănești, Balcani și Mărgineni, dar și cu cele din orașele Tg. Ocna, Moinești și Buhuși. Elevii școlii și cadrele didactice au prezentat micro-spectacole la întreprinderile: „Partizanul”, „Confecția”, Uzina „Metalurgică”, „Fabrica de șuruburi” și Întreprinderea Industrială de Stat, precum și expoziții de port și decorație interioară. Talentatul grup de recitatori, îndrumat de Ion Ghelu-Destelnică, a participat cu rezultate remarcabile la concursurile: „Festivalul Slănicului”, „Vitejii Neamului” și „Drum de glorie”, la acțiunile cenaclului literar-artistice al revistei „Ateneu”, la „Gala recitalurilor dramatice”, la manifestările casei de cultură V. Alecsandri și ale Bibliotecii județene, la bogata gamă de manifestări prilejuită de Festivalul național al creației și hârnicii „Cântarea României”.

O realizare de excepție a Școlii populare de artă din Bacău o constituie gruparea de pictori naivi îndrumată de profesorul Ilie Boca. Dar, despre aceștia, se poate citi, tot în această pagină, o însemnare mai amplă prilejuită de una dintre acțiuni: tabăra de creație de la Berzunți. În acest context se cuvine, totuși, să menționăm activitatea expozițională individuală și de grup, care a fost itinerată la Combinatul de prelucrare lemnului, Întreprinderea „Proletarul”, Combinatul de celuloză și hârtie „Letea”, la Galeriele de artă, în foaierea Teatrului dramatic „Bacău”, la casele de cultură din Bacău, Tg. Ocna și Slănic.

Acestor împliniri trebuie să le adăugăm și unele deziderate care sînt ale școlii, dar și ale etapei de exigență sporită care angajează creația de masă într-un front de afirmare a talentelor. Din păcate, forurile de resort, consiliile de cultură și educație socialistă din întreprinderi sau comune tratează superficial, uneori birocratic, acțiunea de selecție a viitorilor instructori artistici iar după aceea, ceea ce e mai trist, rămân indiferenți față de aportul viitorului absolvent la viața artistică a colectivului unde își desfășoară activitatea. Nu este urmărită evoluția cursantului și nici contribuția ulterioară a acestuia la mișcarea artistică de amatori locală așa încît investiția bugetară, aportul pedagogului rămîn fără efect practic. Începînd cu anul acesta conducerea școlii și-a propus să acorde o atenție deosebită etapei de selecție determinînd, totodată, o relație mai activă cu beneficiarul.

Perfectînd și această deficiență avem certitudinea că școala populară de artă din Bacău va răspunde, în mai mare măsură, nevoilor artistice ale județului propulsînd valențele artelor populare și culte în rîndurile unor largi categorii de iubitori ai frumosului.

Berzunți — Tabăra de creație

Ilie Boca, tonul colegial al opiniilor explică, pe de-o parte evoluția și maturizarea grupării artistice, iar pe de altă parte ni se dezvăluie secretul climatului, efervescent și caracterizează mișcarea pictorială naivă din județul Bacău. Astfel, tabăra de la Berzunți a devenit o școală care îndrumă și stimulează creația, un cadru de inspirație dar și de interesante dezbateri despre arta culorilor, despre modul cum se abordează o temă plastică.

Pînzele lui Ion Măric continuă să propună același tip de imagine caricată, foarte spontană și decorativă. Pata vibrată caracterizează peisajistica lui Gh. Firig, iar Constantin Roșu — laureatul primei ediții a Festivalului „Cîntarea României”, manifestă o predilecție constantă pentru detaliu, tipologii hilare, sau armonii în tonuri calde. Nică Petrică — foarte laborios — posedă o grafie expresivă cu reale disponibilități pentru desenul de animație. În general, toate lucrările taberei sînt străbătute de culori luminoase. În actuala ediție, cele mai evidente progrese le-au marcat Gh. Clit și Salomeea Andronic din Răcăciuni, o țărancă al cărei talent cultivat se va impune cu certitudine.

Un merit deosebit în inițierea și organizarea acestei tabere a avut-o Centrul județean de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de amatori (instructor, Sever Bodron), dar și organele locale din Berzunți care au acordat o atenție deosebită acestei inițiative.

Din discuția pe care am purtat-o cu prof. Constantin Bucur, secretar adjunct cu probleme de propagandă în cadrul Comitetului comunal de partid, am înțeles că doleanța celor de la Berzunți este ca această tabără, unică în felul ei, să-și extindă sfera de preocupări în direcția valorificării și conservării tuturor tradițiilor folclorice din zona respectivă. Strigăturile locale, măștile, încrustările din porți, șnoavele, rapsozii populari și povestitorii hazlii, jocurile și cîntecele, toate aceste comori de artă moldovenească se cer a fi studiate, valorificate și conservate, iar tabăra de la Berzunți poate deveni o formă înedită de stimulare a creației populare locale.

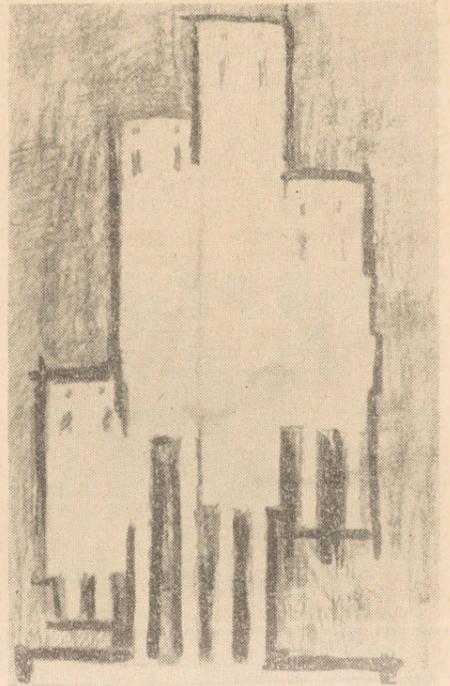
Cîteva asemenea inițiative lansate în principalele zone etnografice ale județului ar fi binevenite, mai ales acum cînd se cer forme noi, eficiente, pe linia îndrumării creației populare și a mișcării artistice de amatori din țara noastră.

George GENOIU

Un Bacovia*)

„Titu Constantin m-a întrerupt.
— Mai am ceva să-ți spun, domnule Mateiaș. Nu pot să neg! Avesalom. Am fost un avesalom. Și Bacovia a fost. Nu pot azi să mă dezic de ce am fost. Dar vezi, trăim și din regrete.
— Regretul de a fi fost avesalom. Sigur că da. N-am nimic împotriva. Cine a fost, ar fi vrut să nu fie.
— Nu asta. Poate nu așa. Regretă ce regretă. Spun că regretă. Regretă ca un copil, domnule Mateiaș. Asta e! La optsprezece ani. Eu nu susțin că dumneata le complică...
— Eu? E poezia. Stă mărturie.
— Trebuie să-ți spun așa cum l-am văzut eu. Cu toate că era și așa cum îl arată poezia lui. Spun sigur că tîndea să fie și la fel ca alții, ca toți oamenii; menii. Toți sîntem așa. Cîntă dumneata oricui De ce tem. Nu că ar pretinde cineva să se întoarcă azi „la plug”, „la boi”. Dar cîntă cuiva cîntecul. Și-ai să vezi cîntăm, ai să vezi stîșiere. I-1 cîntam lui Bacovia și-1 cîntăm și pentru mine care aveam să fug de acasă. Și pentru toți care mai erau. Asta sîntem. Atita sîntem. ...Că plîng și nu știu unde să mă duc”. „Eu nu mă mai duc acasă”, „Pace, nimic, am ajuns acasă”. (Dar cît sarcasm, aici! Mai mult decît oboseală). Murmuram versurile și ezitam să-1 le spun.
— Goga și Bacovia? Mihail Jora stîl că a scris muzică pe poeziile ambilor. Va fi știut el ceva? I Ce a nume, îți voi spune. „Să fi rămas pe-acasă”. Am mai vorbit de aparența de cuminenție. Uite cum începe Bacovia, nu chiar cuminte, dar ca fiecare om cînd e cu inima tristă: ... Nu mai cînta, armonie pribeagă, / Că plîng...
Chiar voiam să te întreb : a plîns vreedată Bacovia pe cînd îi cînta?
— Niciodată. N-avea plîns.
— Cred că ai dreptate : n-avea plîns. Plînsul îl da numai poeziei.
— Că plîng... și e doar sentimental ...și nu știu unde să mă duc
și e și acum o stare care îl poate afla pe oricine, cînd îl ajunge... dar e și Bacovia, aici, el însuși. „Să fi rămas pe-acasă” — pentru Bacovia nu vrea să zică „la plug”, „la boi”, ci să se fi simțit și el undeva „acasă”. Împăcat cu existența.
Bacovia ascultîndu-l pe Goga! ...
Goga pe Bacovia?
Furtuna din pietul lui Avesalom — Bacovia ar fi putut-o asculta și Goga — profetul. (Dacă nu cumva a și ascultat-o și noi nu știm). E un Bacovia liberat, nu de desăvîrșit, dar de efortul de a-1 schimba. Un Bacovia care prinde rădăcină: ...Și-aș vrea ca să mor / Ca Romulus-rege, / Uitat, legendar... / Cuprins de-o furtună, / Pierdut, să dispar, / Prin codrii Bacăului... / (...) Nu am, de atunci, nici o însemnare. Cînd trăiești aiens, nu-ți mai arde să scrii.
Întîrind într-o dimineață — mai, imprimăvărare lentă, care pe mine mă obosea, aș fi vrut o explozie — pe o ușă laterală, prin curte, fiind prea devreme (ușa mare, de la stradă, încuiată), în fostul palat Catargiu, unde aveam cunoscuți la bibliotecă, cu ei schimbam o proză, la ei mai consultam presa, revistele, am lăsat ca deschisă în urma mea, lumînd astfel holul mare în care pătrunsesem. Ziduri groase, ziduri de ceat. Din 1889, cînd s-a ridicat palatul, holul n-a mai văzut soarele.
Exact în dreptul ușii deschise și chiar pe direcția drumului meu spre bibliotecă (o încăpere a cărei ușă se deschidea din hol), mi-a apărut capul lui Bacovia. Dincolo de el am văzut ușa bibliotecii drapată în negru.
Bacovia culca, cu fața în sus.
Bacovia întins pe catafalc. Se vor deschide curînd ușile mari, din față, va veni lumina. La Bacovia depus între pereții dați cu marmură. Un palat. Bacovia în palatul nobiliar. Catafalcul nu era falnic.
Atîția morți au mai fost — și eu l-am văzut — care păreau oameni vii cufundați în somn.
Nu asta mi-ar fi fost mirarea.
Ce m-a izbit era ivirea deodată a capului lui Bacovia. Cînd că auzisem. Sigur că auzisem. Dar nu m-a reținut știrca.
Bacovia a murit. A decedat. Da, da. A încetat din viață. „Înima lui Bacovia nu mai bate”. Mai bate? nu mai bate. Pot chiar să asist și la înmormîntare. Cu toate că deloc nu-mi sună : înmormîntarea lui Bacovia...
...Mă întrebam, prin ani, cum de nu mă duc și eu să-l văd pe Bacovia. Un om la 65 ani, cînd am descins eu în București, în 1945. Pe urmă 70... pe urmă 75. Cel mai insistenț era Valerian Strada, poet amator și paznic de noaptea — și bacovianist pur-sînge. Tinea să mergem împreună la Bacovia. Se însoteau, băteții, singuri se părea o sfidare — singur eu la Bacovia singur? și nu mă decideam. Tot nedecizîndu-mă, ajunsesem, pe semne, la convingerea : Nu mă duc. N-am să-l văd. Eu-s cel care nu mă duc, nu cel care mă duc. Am poezia lui? Și alții o au, toți aceia care se duc. La ființa poetului. La ființa poetului, eu... nu.
Nu cred că voi ajunge vreedată să-mi explic de ce nu m-am dus.
Pe Bacovia în ființă eu îl aveam...
În 1926, la Bacău, vreme de mai multe luni, am stat în dreptul ființei lui, îl aveam înaintea mea, cînd eu făta, la catedră, cînd întors cu spatele, la fereastră, privind afară...
Spun așa, că înmormîntarea lui Bacovia, în mai 1957, mi s-a părut ceva de carnaval, sau de pură poveste.
Și e sentimentul care mă domina, pe cînd, singur, făcăm pași spre Bacovia întins pe catafalc.
„Azi mă mir : în loc să fi observat ce era de observat, că Bacovia, în fine, fiul de burghez, era depus într-un palat, n-are a face că palatul fusese ridicat cu banii unui Monteoru, chiar... Palat. Palatul Catargiu. Spița lui Barbu Catargiu Coriolanul, retrădător și care a plătit cu viața. Rivalul lui Kogălniceanu, Monteoru și-a dat fata după un Catargiu și ce știm noi de soarta zidurilor, a palatelor...
Acum era Bacovia, între pereți marmoreni și boazerii și aurărie, statuile antice afară în curte, nuduri la șosea.

Era Bacovia așa cum l-am văzut — și de atunci, chiar că nu-l mai văzusem — în 1926—1927. Puțin posac, puțin cărunt, deloc grav. Trist? Cu ochii închiși — și culcat, întins, trîștețea nu mai apare. Tras la față? Bacovia n-a fost tuberculos palid. Subțirel, nu mlădiu, scurt și, în felul lui, dînt-o bucată. Un arbust, un arboras, puțin aplecat, — ca să se țină mai bine? Ba! cu privirea în jos, căuțînd la rădăcină. Nu în sus, ca florile. Ochii în pămînt. „Și-nțunecă lumea / Un cer ca pămîntul”, cînd l-am spus lui Titu Constantin, vestindu-i furtuna din pieptul lui Bacovia, a murmurat, îngrozit : Un cer ca pămîntul?... și pe dată am știut că nu-i voi putea spune mai mult despre poezia lui Bacovia. El se interesase : Au mai apărut, poeziile? Se mai tipărese? Voia să știe. Da, l-am zis : din cînd în cînd. Și dispar din librării, chiar foarte repede. Dar după ce a auzit „Un cer ca pămîntul” n-a mai vrut nimic și nici nu l-am dat : decît în darea mea de seamă. Cerul ca pămîntul. Ochii în pămînt, nu cu umilință, nu cu necutezanță. Și nici întors spre el însuși, întors spre origini, spre altceva, spre alții, spre altfel, spre orice și tot prin sine, prin trunchi, ca seva, cum urcă, ...din adîncuri / Pămîntul la dînsul ne cheamă”. Sumbru? De ce sumbru — originarul? Frunța, așa aplecată, cum îl vedeam, cînd întorcea capul de la fereastră, avea o proeminență a ei — „crai nou, verde pal”, mă trimitea spre timpla verde a poetului ; a profesorului de Caligrafie. Timpla fixă, la ea mă uitam, mă fixam, nimic de înțeles, mă uitam, — timpla acum era mai bătută, mai rasă, Timplă veche. (Ca unul ce o

Constantin Popovici : Laoustră V

revedeam). Ochii închiși, — nici altădată nu și-i arăta cu proeminență și-n toate n-aveam alte indicii decît cele de altădată. Mai pot să adaug ceva? Spre îndulcirea unui înțeles, poate.

Dacă, după 1926—1927 n-aș fi aflat nimic despre poetul Bacovia, nu cred că aș fi uitat de profesorul de Caligrafie. Dar cred că asta nu înseamnă nimic. Ar fi însemnat ceva, dacă-l uitam. Cum să-l uit? Ce avea mai propriu era alura și eu l-am văzut mult, mișcîndu-se încet, în clasă și pe străzi. Pe urmă a venit asupra mea poezia lui. Și abia n-am înțeles nimic din altură : din poezie o aflam mult sporită, era, nu-i așa? mai adevărată. Mai adevărat decît ce am văzut eu? Cu ochii acia aviz, de la 12 ani. Ochi care nu uită : în care crezi. A trebuit să fiu neîndurător cu mine. Destul. Pe măsură ce deveneau mai șterse impresiile, din anii de mai tîrziu, mai neîndurător trebuia să fiu cu cele de la 12 ani. Mai mult se poate spune? Există compensații, replici, peste ani, curbube.

Și fi trecut și eu numai prin poezie, mai eram cel care acum zovesc după traiciorii-curețore? Moare omul, — moare! ca fiecare! și mie nu-mi reușea. Vorbind foarte serios : noi trăim moartea cuiva. Eu n-o trăiam.

Sigur, după douăzeci de ani, acum, pot să dau vina chiar pe poet. A pacizat cu mortul. A mutat hotarul, l-a umilit, l-a batjocorit : mortul atras dincoace, pe traseele vieții. Valabil?... dacă atunci în 1957 n-aveam această motivație și nici nu cautam una?...
Și o cauză acum, după douăzeci de ani și după ce m-am despărțit de Titu Constantin, un om care a trecut și el prin viața lui Bacovia”.

Marcel MARCIAN

* Fragment.

TINERI POEȚI

POETUL

poetul trece printre noi
sub mantaua de somn
așteaptă-mă spune ploii ca o iarbă
așteaptă-mă să adorm

cineva i-a deschis
o poartă de lemn
care scîrție-n vis

poetul coboară în ochiul culorii și plînge :
verdele crud l-a cusut de pămînt
cerul era sur ca o bilană de lup,
bătea în el singele ca un vînt

Ruxandra NICULESCU

A I C I

Aici de mii de ani avem noi casa
Hrisoave vechi sint martori la cuvînt
Și păsări albe care țin mătasa
Luminii între cer și-ntră pămînt.

Semințe cresc sub brazdele din soare
Și stau cu ochi deschisi spre viitor,
Aici e anotimp de sărbătoare
Aicea nu-i nimic întimplător.

Aici sîntem români dinlîntdeana
Și-aicea ramuri tricolore cresc
Din vocea neamului care e una
Pe tot cuprinsu-acesta strămoșesc.

Viorel DINESCU

AMINTIRE...

Gîndurile se roagă
în jurul unei priviri
uitată aprinsă
și visul se șterge
de toate singurătățile...
Clipa calcă
cu pașii copilăriei —
de pe vremea cînd,
privirile tale
împedobeau
urmele mării.

Dan FILIPESCU

ȘI-N MOARTE...

— eroilor de acum 60 de ani —

Au stat morții neingropați
pînă în septembrie,
au invadat cu sufletele lor
cimpia și munții,
brazii îi acopereau cu cetină-n zori,
cerbii nu mai aveau timp
să se bată
pentru plăcerea nunții.

Au stat morții neingropați
putezînd fără cruce,
flăcăzii Moldovei și-ai țării
luptau mai departe,
știau însă că prin ei
libertatea înapoi se aduce,
știau ce înseamnă
să-ți aperi glia și-n moarte.

Cornel GALBEN